

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 2 grudnia 2022 r.

ZP-KNPS.431.6.41.2022.KJ

Pani
Marlena Rajn
Dyrektor
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Zawoni

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 15, 16 i 19 września 2022 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285) zespół kontrolerów: Krzysztof Jakubowski – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Urszula Szczeblowska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawoni, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 15 września 2022 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 28 czerwca 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półrocze 2022 r.

Jednostką kieruje Pani Marlena Rajn zatrudniona od dnia 1 kwietnia 2021 r. na stanowisku Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni, a od 8.08.2022 r. na stanowisku Dyrektora. Ponadto na stanowisku Kierownika do dnia 27.01.2021 r. była zatrudniona Pani Jadwiga Lenio, pełniąca także obowiązki Kierownika w okresie od 1.02.2021 r. do 31.03.2021 r.

Ww. osoby ponoszą odpowiedzialność za realizowane zadania w okresie objętym kontrolą, odpowiednio do okresu świadczenia pracy.

Podpisany w dniu 21 listopada 2022 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono

zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku, zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- prowadzenia i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych (pkt 12),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- przyznawania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

W okresie objętym kontrolą zarówno poprzedni Kierownik, jak i obecny Dyrektor Ośrodka, na podstawie Zarządzeń Wójta Gminy Zawonia, wydawali decyzje administracyjne w sprawach dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 3, 7, 8, 9 i 15 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Dyrektor GOPS w Zawoni, w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły wnioski w zakresie:

- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9),
- sprawiania pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15).

Ustalono, że Gmina Zawonia realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych specjalnych (pkt 1),
- realizacji programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach (pkt 5).

Gmina Zawonia nie realizowała zadania z art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy dotyczącego, opracowywania i realizacji projektów socjalnych, jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka, z uwagi na sytuację epidemiczną i panującą pandemię. Natomiast Ośrodek jest w trakcie realizacji projektu „Aktywna Integracja w Gminie Zawonia” w okresie od 1.10.2020 r. do 30.06.2023 r.

Gmina Zawonia nie realizuje zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy dotyczącego przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków,

pożyczek oraz pomocy w naturze, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły wnioski w tym zakresie.

Gmina Zawonia nie prowadzi domów pomocy społecznej i ośrodka wsparcia o zasięgu gminnym (zadanie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy). Jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka Gmina kieruje osoby wymagające takiej pomocy na ich wniosek do dps o zasięgu ponadlokalnym odpowiedniego typu znajdującego się w Rejestrze Wojewody i położonego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej. Ponadto Dyrektor GOPS wyjaśnił, że Gmina Zawonia w roku 2021, w ramach realizacji zadania zleconego pn. Program wieloletni „SENIOR+” na lata 2021–2025 Edycja 2022, pozyskała środki na utworzenie Klubu Seniora +, który zostanie otwarty w 2023 r.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina wykonuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 3 i 6 ustawy, które dotyczą:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 4, 7, 8 i 9 ustawy dotyczące:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową i ekologiczną (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9)

nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka, w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły wnioski w tym zakresie.

Gmina Zawonia nie realizuje zadania wynikającego z art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy dotyczącego rozwijania infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami

psychicznymi. Jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka Powiat Trzebnicki zawarł Porozumienie z Powiatem Milickim w zakresie świadczenia usług mi. in. dla mieszkańców Gminy Zawonia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Miliczu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni koordynował realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

GOPS w Zawoni nie wytaczał powództwa o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy (art. 110 ust. 5 ustawy). Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że osobom zgłaszającym się do Ośrodka udzielano informacji o sposobie wytaczania powództwa o świadczenia alimentacyjne oraz udzielano pomocy w zredagowaniu pozwu.

W okresie objętym kontrolą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami (art. 110 ust. 6 ustawy). Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że pracownicy socjalni w ramach realizowanej pracy socjalnej udostępniali druki, udzielali informacji i pomagali klientom wypełniać i kompletować wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz dokumenty niezbędne do ustalenia niezdolności do pracy.

Dyrektor Ośrodka składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawoni spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 250 zł, a od 30.05.2021 r. - 400 zł, wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS realizujący pracę socjalną w środowisku w pełnym wymiarze czasu pracy. Ww. dodatek nie był wliczany do kwoty minimalnego wynagrodzenia pracowników socjalnych.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Zawonia zamieszkałą przez 5 721 mieszkańców, w tym 80 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2021 r.) i 5 828 mieszkańców, w tym 90 rodzin i osób samotnie

gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.08.2022 r.). W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawoni na dzień kontroli zatrudnionych było 3 terenowych pracowników socjalnych (3 etaty).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy ośrodek pomocy społecznej (...) powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawoni spełnia wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców Gminy oraz liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

W sprawach dotyczących ustalania odpłatności mieszkańców Gminy za pobyt w dps stwierdzono nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 1 (B.C.) przeliczenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej z uwagi na zmianę dochodu Strony od marca 2021 r. o kwotę wyższą niż 10% dochodu osoby samotnie gospodarującej dokonano od marca 2021 r. (decyzją 8131/DPS/1/odpł./20/zm/06/21 z dnia 18.06.2021 r.), zamiast od kwietnia 2021 r., a w sprawie nr 2 (M.N.) przeliczenia w związku ze zmianą dochodu od stycznia 2022 r. o kwotę wyższą niż 10% dochodu osoby samotnie gospodarującej dokonano od stycznia 2022 r. (decyzją 8131/DPS/13/18/zm/22 z dnia 5.01.2022 r.), zamiast od lutego 2022 r.

Zgodnie z art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej zmiana dochodu osoby samotnie gospodarującej w okresie ponoszenia odpłatności za świadczenia niepieniężne nie wpływa na wysokość tej odpłatności, jeżeli kwota zmiany nie przekroczyła 10% kryterium dochodowego na podstawie art. 8 ustawy. Przepisy ustawy nie wskazują wprost, od którego momentu następuje zmiana odpłatności za świadczenia niepieniężne w przypadku zmiany dochodu uprawnionej osoby lub rodziny. Wobec powyższego wykorzystując reguły wykładni celowościowej można zastosować odpowiednio art. 8 pkt. 3 ustawy i uznać, iż zmiana odpłatności, a tym samym zmiana decyzji winna nastąpić od miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła faktyczna zmiana dochodu. Jeżeli więc waloryzacja rent i emerytur miała miejsce np. w marcu, decyzja ustalająca odpłatność powinna zostać zmieniona od miesiąca następnego tj. kwietnia.

W sprawach dotyczących dożywiania osób dorosłych stwierdzono nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 5 (B.C.) w wywiadzie środowiskowym (sporządzonym do decyzji Nr 8127/żywność/IX/31/22 z dnia 8.02.2022 r.) Strona nie złożyła podpisu przy oświadczeniu o treści: „*Oświadczam, że podane wyżej informacje są zgodne z prawdą*”.

Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie, tj. poszczególne części kwestionariusza wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (§ 4 ust. 3). Nie jest poprawne, jeżeli Kierownik Ośrodka zatwierdza wywiad, który jest nieprawidłowo wypełniony.

Ponadto podczas postępowania kontrolnego ustalono, że Ośrodek nie przeprowadzał wywiadów alimentacyjnych u osób o których mowa w art. 103 ustawy przy ustalenia prawa do zasiłków stałych, zasiłków okresowych i usług opiekuńczych.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy Kierownik ośrodka pomocy społecznej, (...) może, w drodze umowy, ustalić z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi wysokość świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia (...).

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej bez uwzględnienia zapisu art. 8 pkt 3 ustawy.
2. Brak podpisu rodzinnego wywiadu środowiskowego przez stronę w sprawie dotyczącej dożywiania osób dorosłych.
3. Brak wywiadów alimentacyjnych przy ustalenia prawa do zasiłków stałych, zasiłków okresowych i usług opiekuńczych.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenie pokontrolne:

1. Przeliczenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej dokonywać od miesiąca następującego po zmianie sytuacji dochodowej strony.

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3, art. 106 ust. 3b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

2. Dopilnować, aby osoba, z którą przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy podpisała kwestionariusz.

Podstawa prawna: § 4 ust. 3 i § 6 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Przeprowadzać wywiad alimentacyjny u osób, o których mowa w art. 103 ustawy o pomocy społecznej.

Podstawa prawna: art. 103, art. 107 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Iwona Drelichowska-Stopa
Dyrektor Wydziału
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Zawonia
2. a/a